

Přílohy

Příloha č. 1 - Dotazník pro poslance PSP ČR

1. Kterého poslaneckého klubu jste členem/členkou?

- ČSSD
- ODS
- TOP-09 a Starostové
- KSČM
- VV
- LIDEM (v případě ustavení)
- Nezařazený/á
- Nechci odpovídat

2. Jste koaliční nebo opoziční poslanec/poslankyně?

- Koaliční
- Opoziční
- Nezařazený/á
- Nechci odpovídat

3. Která stanoviska jsou pro Vás nejvíce důležitá při hlasováních o návrzích zákonů ve 3. čtení? *Vyberte maximálně tři odpovědi.*

- Stanovisko navrhovatele
- Stanovisko poslaneckého klubu, jehož jsem členem/členkou
- Stanovisko garančního výboru
- Stanovisko Vlády ČR
- Osobní názor
- Volební program strany, za kterou jsem kandidoval/a do PSP ČR

- Jiné (jaké?)
- Nechci odpovídat

**4. Co je pro Vás nejdůležitější při hlasováních o návrzích zákonů ve 3. čtení?
*Vyberte pouze jednu odpověď.***

- Stanovisko navrhovatele
- Stanovisko poslaneckého klubu, jehož jsem členem
- Stanovisko garančního výboru
- Stanovisko Vlády ČR
- Osobní názor
- Volební program strany, za kterou jsem kandidoval/a do PSP ČR
- Jiné (jaké?)
- Nechci odpovídat

**5. Domníváte se, že poslanec disponuje skutečně volným mandátem? Že může
svobodně a nezávisle hlasovat?**

- Ano
- Ne
- Nevím / Nedokážu odpovědět

**6. Byl na Vás někdy vyvíjen „tlak“ ze strany vašeho poslaneckého klubu, abyste
hlasoval dle společného stanoviska poslaneckého klubu?**

- Ano
- Ne
- Nechci odpovídat

7. Je podle Vás pro fungování ve Sněmovně nezbytné být členem poslaneckého klubu?

Ano

Ne

Nevím / Nedokážu odpovědět

8. Má podle Vás vliv na reálné fungování poslance, zda je členem koaličního, nebo opozičního poslaneckého klubu či je případně nezařazen?

Ano

Ne

Nevím / Nedokážu odpovědět

9. Pokud ano, jaký:

.....
.....
.....

10. Co je podle Vás základní podstatou práce poslance? *Vyberte maximálně tři odpovědi.*

Zastupování občanů (tedy kontakt s nimi)

Navrhování zákonů

Schvalování zákonů

Kontrola vlády

Jiné (co?)

11. Kolik času věnujete studiu zákonů projednávaných na plénu?

.....

12. Využíváte práva zákonodárné iniciativy?

Ano

Ne

13. Kolik jste již podal(a) návrhů zákona?

.....

14. Interpelujete členy vlády? Jak často?

.....

15. Jak dlouho jste poslancem/poslankyní zastupitelského sboru?

.....

16. Byl/a jste na kandidátní listině v posledních volbách na tzv. volitelném místě?

Ano

Ne

17. Hodláte znovu kandidovat v příštích volbách?

Ano

Ne

Nevím / Nedokážu odpovědět

Otázky týkající se Vaší osoby:

Kolik je Vám let?

.....

Jste:

- a) muž
- b) žena

Jaké je Vaše nejvyšší školní vzdělání?

- a) Základní
- b) Střední
- c) VOŠ
- d) Vysokoškolské
- e) Vysokoškolské druhého stupně (prof., doc., Ph.D., CSc.)

Jaká je Vaše profese, odbornost?

- a) Řízení firmy/živnostník
- b) Věda/školství
- c) Justice
- d) Kultura/umění
- e) Státní správa
- f) Politika
- g) Občanský sektor
- h) Média/Reklama/PR
- i) Zdravotnictví
- j) Jiná odpověď

Děkuji za Váš čas strávený vyplňováním dotazníku. Pokud chcete k dotazníku anebo k tématu připojit jakýkoli komentář, prosím, uveďte zde:

.....

Příloha č. 2 - Řízené rozhovory

Koaliční, opoziční i nezařazený poslanec

Dotazovaný poslanec byl zvolen jako nezávislý na kandidátní listině VV, do jejíhož poslaneckého klubu po volbách vstoupil a jako koaliční poslanec fungoval až do jara 2011, kdy z poslaneckého klubu VV odešel a stal se tak nezařazeným zákonodárcem. Následně byl koncem roku 2011 přijat za člena poslaneckého klubu ČSSD, je tedy nyní poslancem opozice. V Poslanecké sněmovně je první volební období.

1) *Dobrý den, Vy jste měl jako jediný poslanec (zatím) během tohoto volebního období možnost zažít všechny podoby fungování poslance ve Sněmovně. Byl jste členem koaličního poslaneckého klubu VV, nezařazeným poslancem a nyní jste člen opozičního poslaneckého klubu ČSSD. Můžete tyto zkušenosti stručně srovnat? Jak se vám osobně fungovalo v jednotlivých etapách coby zákonodárci?*

Jsou to zcela odlišné situace. A mají významný dopad na psychiku a rozhodování jednotlivce.

2) *Jak byste hodnotil fungování poslance jako člena vládního poslaneckého klubu? Plynou z toho nějaké povinnosti či omezení?*

Vládní role poslaneckého klubu s sebou nese velkou míru odpovědnosti. Zejména u koaličních vlád to bývá velký problém. Jste zvoleni za nějaký program, vládu staví vaše strana s partnerem, který má v určitých věcech jiné priority, pak se hledá kompromis. V úvodu jste vystaveni nutnosti schválit koaliční smlouvu, i když s ní nebudete souhlasit, klub ji většinově odhlasuje a začíná vaše martyrium. Dojdete do bodu, kdy zjistíte, že vaše strana jde zcela proti programu, kterým oslovovala voliče, který ctíte. V klubu jste v menšině a máte problém. V rámci demokratického rozhodování v klubu jste tlačeni, abyste hlasovali proti své vůli a i proti programu. V minulosti se to stalo mnoha poslancům. U klíčových věcí se počítá každý hlas a někteří jsou schopni simulovat i infarkt, aby hlasovat nemuseli. Ostatní jsou již výhody. Mluví s vámi ministři, úředníci, vaše myšlenky se snadněji prosazují.

3) *Jako provládní poslanec jste byl vázán koaliční smlouvou. Pociťoval jste výrazná omezení?*

Odešel jsem z vládního klubu před nejzásadnějšími zákony (církvní restituce, důchodová reforma), takže jsem úplně nenarazil, ale dílčí nepříjemná omezení jsem cítil. Vyslovil jsem důvěru vládě, o níž jsem měl velmi vážné pochybnosti.

4) *Hodnotil byste období v provládním poslaneckém klubu jako v souladu s ústavním principem volného mandátu, nebo se domníváte, že koaliční poslanec je jen „hlasovací mašina“ pro vládní návrhy?*

Obávám se, že bližší je termín hlasovací mašina. Mimo protokol vám to řekne většina vládních poslanců.

5) *Jaké byly vaše možnosti ve vztahu ke kontrolní roli sněmovny vůči vládě (možnosti interpelace, kritika vládních návrhů apod.) v době členství v poslaneckém klubu tehdy vládních VV? Měl jste coby vládní poslanec pocit, že jste dostatečně informován o dění ve vládě a jejích návrzích?*

To už není o principech, ale osobnostních kvalitách vedení strany, a protože VV vedl neformální šéf, předseda byl loutka, nemá příliš smysl zobecňovat. Obecně platí, že kritika v takových případech nesmí být veřejná a tak máte omezené možnosti dát veřejnosti najevo, že máte jiný názor.

6) *Jak často jste v rámci působení v tehdy provládním poslaneckém klubu využíval poslanecké iniciativy? A byla ze strany klubu vítaná? Jaký měla případně úspěch?*

Nebylo třeba. Moje myšlenky se projevíly ve vládních návrzích.

7) *Co mělo největší vliv na vaše rozhodování v konečném hlasování v době členství v klubu VV? Bylo to vaše vědomí a svědomí, lidé z vašeho okolí, různé zájmové organizace, zájmy vašeho regionu, projednávání na výboru či plénu nebo stanovisko vašeho poslaneckého klubu, případně koaliční smlouva?*

Měl jsem to štěstí, že vždy to bylo vědomí a svědomí.

8) *Jak se vám fungovalo jako nezařazenému poslanci? Má takový člověk skutečně stejné možnosti jako jeho zařazení kolegové?*

Obrovský rozdíl. Máte pocit svobody a volného rozhodování.

9) *Jako nezařazený poslanec jste přišel velmi záhy o funkci místopředsedy výboru, posléze i o členství ve výboru, neboť jako nečlena poslaneckého klubu vás neměl kdo do této pozice nominovat. Jak to vy osobně hodnotíte? Je opravdu členství v nějakém poslaneckém klubu k fungování ve Sněmovně tak klíčové?*

Je. Nemá vás kdo navrhnout do výboru, to chápu jako velké omezení, navíc pokud jste singl, nestíháte vše odborně ani kvantitativně projít, pochopit a správně hlasovat o většině návrhů. Dělbá práce je nezbytná. Spolehnout se na kolegy a vyslechnout si hodnocení dopadů předkládané normy od fundovaného poslance, to nezařazenému chybí. Základem je stejná politická orientace.

10) *Nedomníváte se, že ona omezení nezařazeného poslance jsou v rozporu s jedním ze základních demokratických principů, rovností? Vždyť hlas každého zákonodárce má a musí mít stejnou váhu a je jedno, zda je z koalice či opozice, nebo to vidíte jinak?*

Jednací řád je nastaven špatně. V otázce máte správnou odpověď. Ano je to špatně, zejména nemožnost práce ve výboru.

11) *Co mělo největší vliv na vaše rozhodování v konečném hlasování coby nezařazeného poslance? Vaše vědomí a svědomí? Lidé z vašeho okolí, různé zájmové organizace, zájmy vašeho regionu nebo projednávání na výboru či plénu?*

Nebyl jsem nezařazeným dlouho a musel jsem se v tomto krátkém období řídit vlastním rozumem a nevelkým poradním týmem.

12) *Jaké jsou vaše možnosti ve vztahu ke kontrolní roli sněmovny vůči vládě (možnosti interpelace, kritika vládních návrhů apod.) nyní, tedy v době členství v poslaneckém klubu opoziční ČSSD? Jak často je využíváte?*

Mám k dispozici celou škálu možností, a hlavně dostávám rozbor předkládaných tisků. Vím ve stručnosti, o čem jsou, jaké jsou cíle a jaké dopady. Na klubu se diskutují a vzájemně se ovlivňujeme. Předáváme si zkušenosti.

13) *Jak často coby opoziční poslanec využíváte právo legislativní iniciativy? Je klubem podporovaná, nebo je dokonce žádaná? A jaký má úspěch?*

Poměrně hodně. Klub to velmi podporuje. Úspěch je závislý na náladě koalice, která má většinu. Dá se říci, občas se zadaří.

14) *Co má dnes největší vliv na vaše rozhodování v konečném hlasování? Vaše vědomí a svědomí? Lidé z vašeho okolí, různé zájmové organizace, zájmy vašeho regionu, projednávání na výboru či plénu nebo stanovisko vašeho poslaneckého klubu?*

Svědomí.

15) *Jak se obecně díváte na ústavní princip volného mandátu? Je opravdu v praxi dodržován? Co ona závazná hlasování klubu?*

V opozici nejsou využívána závazná hlasování, nebo spíš zneužívána. To je pravidlo používané koalicí, kdy se zaštiťují výsledky dohod a mnohdy jsou poslanci v klubu masírováni a nepokrytě jim je vyhrožováno.

16) *Jaká je podle vás role poslance coby jednotlivce? Má vůbec skutečnou šanci něco prosadit? Nebo bez poslaneckého klubu nelze fungovat? A není to rozpor s výše zmíněným volným mandátem?*

Jedinec samozřejmě nemá šanci prosadit vůbec nic. Fungovat bez klubu lze, ale poslanec nemá šanci stihnout ani normy přečíst, natož mnohé pochopit. Tam je

nezastupitelná role klubu a zázemí v odborných týmech. Vliv stranických sekretariátů je v parlamentní demokracii ČR obrovský, a proto není ani vůle prosadit plebiscit.

Koaliční poslanec

Dotazovaný poslanec byl zvolen na kandidátní listině ODS a je v Poslanecké sněmovně první volební období.

1) *Jak byste hodnotil fungování poslance jako člena vládního poslaneckého klubu? Plynou z toho nějaké povinnosti či omezení?*

Povinnosti nad rámec běžného fungování poslance z toho neplynou žádné. Pokud jde o omezení, tak ta jsou určitě programová – to platí v případě vládnutí v rámci jakékoli koalice. Neboť každá z koaličních stran kandidovala s nějakým programem, který chce ve vládě realizovat. Logicky se tam objevují programové rozpory, které se řeší právě koaliční smlouvou. A ta se následně má dodržovat. Tudiž vládní poslanec nehlasuje vždy podle volebního programu své strany, ale nejčastěji na základě toho, co je dohodnuto v koaliční smlouvě. Na druhou stranu není nutné být tak aktivní ve smyslu zákonodárné aktivity, neboť tuto činnost plní koaliční vláda. Můžete také jednodušeji komunikovat s ministry i úředníky.

2) *Hodnotil byste své působení v provládním poslaneckém klubu jako v souladu s ústavním principem volného mandátu, nebo se domníváte, že koaliční poslanec je jen hlasovací mašina pro vládní návrhy?*

Bohužel musím říci, že vládní poslanci jsou spíše hlasovacími stroji vlády. Maximálně se můžou snažit dojednat pozměňovací návrh.

3) *Jaké jsou vaše možnosti ve vztahu ke kontrolní roli Sněmovny vůči vládě (možnosti interpelace, kritika vládních návrhů apod.)? Máte coby provládní poslanec pocit, že jste dostatečně informován o dění ve vládě a jejích návrzích?*

V možnostech kontroly vlády Sněmovnou nevidím žádný rozpor. Faktem je, že koaliční poslanci možnost interpelovat ministry na plénu nevyužívají, ale dělají to spíše prostřednictvím písemné komunikace. Naopak si myslím, že je možné coby vládní poslanec snadněji ovlivňovat tvorbu legislativy. O dění ve vládě a návrzích jsem informován dostatečně.

4) *Jak často využíváte poslanecké iniciativy? A je ze strany klubu vítaná? A jaký měla případně úspěch?*

Jak už jsem uvedl dříve, není to příliš potřebné. Mohu se cokoli snažit prosadit ještě před podáním návrhu ve vládě - v té nejranější fázi. Vítaná je tehdy, pokud není v rozporu s koaliční smlouvou.

5) *Co má největší vliv na vaše rozhodování v konečném hlasování? Je to vaše vědomí a svědomí, lidé z vašeho okolí, různé zájmové organizace, zájmy vašeho regionu, projednávání na výboru či plénu nebo stanovisko vašeho poslaneckého klubu, případně koaliční smlouva?*

Asi dohoda v koalici, případně můj osobní názor.

6) *Je opravdu členství v nějakém poslaneckém klubu pro fungování ve sněmovně tak klíčové?*

Pokud poslanec chce opravdu svědomitě zvládnout celou práci, například všechny body programu schůze, tak není prakticky možné to dělat sám. Bodů na programu schůze je tolik, že je nelze časově a už vůbec ne odborně projít. V tomto směru je členství klíčové.

7) *Jak se obecně díváte na ústavní princip volného mandátu? Je opravdu v praxi dodržován? Co ona závazná hlasování klubu?*

Mluvit o zcela volném mandátu je sporné. Závazná hlasování klubu zkrátka existují. To je realita. Vše vyplývá z dohodnuté koaliční smlouvy, která má umožnit snadnější vládnutí. Ale více to obhajovat nebudu.

9) *Jaká je podle vás role poslance coby jednotlivce? Má vůbec skutečnou šanci něco prosadit? Nebo bez poslaneckého klubu nelze fungovat? A není to rozpor s výše zmíněným volným mandátem?*

Jedinec samozřejmě nemá šanci prosadit vůbec nic. Pokud nebudu mluvit o případě většiny 101 poslanců. Tam pak je ta možnost veliká. Myslím si také, že je rozdíl mezi koaličním a opozičním poslancem. Ten opoziční v podstatě nemá šanci prosadit nic, co není v zájmu koalice. U koaličního ta šance je určitě větší. Bez poslaneckého klubu lze teoreticky existovat, ale má to velký vliv na možnost kvalifikovaně se věnovat všem bodům schůze.

Opoziční poslanec

Rozhovor byl veden s opozičním poslancem zvoleným za ČSSD, který je v zákonodárném sboru již druhé volební období.

1) *Dobrý den, jak byste hodnotil fungování poslance jako člena opozičního poslaneckého klubu? Plynou z toho nějaké povinnosti či omezení?*

V aktuálním volebním období je poslanec v opozici značně omezován. Návrhy opozičních zákonodárců jsou téměř zásadně automaticky v prvním čtení zamítány, tudíž je velmi malá šance cokoli prosadit, pouze v případě spolupráce s koaličními poslanci, a to také ne úplně často.

2) *Jaké jsou vaše možnosti ve vztahu ke kontrolní roli sněmovny vůči vládě (možnosti interpelace, kritika vládních návrhů apod.)? Máte coby opoziční poslanec pocit, že jste dostatečně informován o dění ve vládě a jejích návrzích?*

Já sám využívám možnosti interpelací, písemných i ústních, velmi často, nicméně již tradičně ve čtvrtek při projednávání interpelací pan premiér i většina vlády chybí, takže to není příliš efektivní a ukazuje to na postoj vlády vůči sněmovně. Co se informací týče, mám pocit, že to nikdy nebylo horší. Jsem poslancem druhé volební období a takto se nechovala ani Topolánkova vláda. Kolikrát se stane, že dostaneme jako poslanci na stůl návrh zákona, ještě častěji rozsáhlý pozměňovací návrh a na jeho prostudování dostaneme jen pár dní, to se pak poslanecká práce dělá skutečně těžko.

3) *Jak často využíváte poslanecké iniciativy? A je ze strany klubu vítaná? A jaký měla případně úspěch?*

Poslanecké iniciativy využívám hojně, respektive se skoro vždy spolupodepisuji pod společné návrhy našeho poslaneckého klubu. Jakákoli aktivita je ze strany poslaneckého klubu vítána, ale bohužel měla velmi málokdy úspěch. Vlastně musím přiznat, že nikdy.

4) *Co má největší vliv na vaše rozhodování v konečném hlasování? Je to vaše vědomí a svědomí, lidé z vašeho okolí, různé zájmové organizace, zájmy vašeho regionu, projednávání na výboru či plénu nebo stanovisko vašeho poslaneckého klubu?*

Na moje konečné rozhodnutí má vliv hned několik uvedených faktorů dohromady. Nejčastěji je to však stanovisko poslaneckého klubu a program strany.

5) *Je členství v nějakém poslaneckém klubu pro fungování ve sněmovně klíčové?*

Osobně se domnívám, že bez klubu ve sněmovně není příliš možné nějak efektivně fungovat. Rozsáhlé množství navrhované matérie není možné zvládnout jako jednotlivec, proto je velmi dobré, že na klubu se vše rozdělí dle specializace jednotlivým poslancům. Navíc pouze poslanecké kluby mohou navrhnout poslance do výborů, nebo mají možnost podávat nominace do klíčových státních orgánů.

6) *Jak se obecně díváte na ústavní princip volného mandátu? Je opravdu v praxi dodržován? Co ona závazná hlasování klubu?*

Osobně se domnívám, že volným mandátem jako opoziční poslanec disponuji, nejsem si ale úplně jistý, jak by se na toto dívali moji kolegové z koalice. V našem klubu příliš vázané hlasování nevyužíváme, ani to není potřeba.

7) *Jaká je podle vás role poslance coby jednotlivce? Má vůbec skutečnou šanci něco prosadit? Nebo bez poslaneckého klubu nelze fungovat? A není to rozpor s výše zmíněným volným mandátem?*

Poslanec jako jednotlivec je výrazně omezen Jednacím řádem, který dává jasný prim poslaneckému klubu a bez něhož podle mne fungovat efektivně prostě nejde. Role jednotlivce je asi pouze v možnostech podávání pozměňovacích návrhů, a to zejména u rozsáhlé legislativy, kdy je takových pozměňovacích návrhů více. Ale v tomto volebním období se už i tyto aktivity výrazně omezují a šance cokoli sám prosadit je minimální. Rozpor s volným mandátem to do jisté míry je, poslanci jsou si sice před zákonem rovni, ale ve skutečnosti rozhoduje, zda jste v koalici či opozici a kolik vás v klubu je. Jen velký počet poslanců má šanci něco prosadit. Na druhou stranu je to

asi logické, neboť celý parlamentní systém v České republice je postaven na systému stran.